

ВСС затвори врати след намеса на главния прокурор*Европейската комисия нека чака прозрачност**в дейността на прокуратурата!***Кирил Терзийски, ПДИ**

Само преди три месеца - в предпоследната седмица на ноември, членовете на Висшия съдебен съвет (ВСС) заседаваха за пръв път открито пред медиите¹. Тази възможност бе въведена със закон след като през март 2004 г. Народно събрание измени Закона за съдебната власт и направи заседанията на съвета публични. На първото заседание, след влизане на поправката в сила, повечето членове на съвета на думи бяха съгласни „да се отворят заседанията“, но събрани на собствената си неприкосновена територия мълчаливо отказваха да приложат закона. Отказът бе обжалван от четирима журналисти от различни медии и Петчленен състав на Върховния административен съд (ВАС) обяви, че ВСС е действал незаконосъобразно, като в мотивите си задължи съвета да спазва закона. Първият, изпълнил решението на ВАС тогава, се оказа главният прокурор Никола Филчев, който попита репортерите защо още са на протоара и напомняйки, че законите трябва да се спазват от всички, ги покани в заседанието на съвета.

Странно е обаче, че по предложение на същия този главен прокурор миналата седмица (на 23 февруари 2005 г.) съдебният съвет обсъди на „тъмно“ доклад на шефа на Националната следствена служба, разкриващ сериозни нарушения в работата на столичното следствие. Мотивът на г-н Филчев - „В доклада имаше много служебна информация...“ И това при положение, че според Закона за съдебната власт (ЗСВ) всички заседания на съвета са публични, освен случаите, когато става въпрос за сваляне на имунитет или наказване на магистрат.

Още по-странно е, че на следващия ден в интервю за в. „24 часа“ главният прокурор сподели: „Искаме работата ни да е прозрачна, но законът пречи“, в отговор на поставения от представители на Европейската комисия въпрос за прозрачността в работата на прокуратурата. „Пречката“ според главния обвинител е, че Конституцията изисква да се запазят доброто име и личния живот на гражданите, а конституционната норма е доразвита в Наказателно-процесуалния кодекс (НПК), който забранявал да се разгласяват факти от следствието. Тук вече става абсолютно необходимо да внесем известна яснота, защото йезуитските стъпки на г-н Филчев могат да объркат всеки.

На първо място не е редно да се заблуждават гражданите, че проблемът с прозрачността в дейността на прокуратурата се изчерпва с достъпа до информация по конкретни следствени дела. Справка виж втори абзац на настоящия текст или например

ТЕМИТЕ В БРОЯ:

Висшият съдебен съвет затвори врати след намеса на главния прокурор

Наблюдение на практиките в Хасково осъзнават необходимостта да предоставят информация

Демокрацията няма какво да крие

Случай на месеца: Заседанията на Общинския съвет и неговите комисии са публични

Приключения със заявления: Критерии за финансирането на сдружения на потребителите няма

Новини, новини, новини

Достъпниците по света: Закон за свобода на информацията във Великобритания

констатациите в последния годишен доклад на Европейската комисия.

На следващо място също толкова нередно е да се твърди, че НПК съдържа забрана за разгласяване на факти от следствието, тъй като визираната разпоредба на чл. 179, ал. 1 гласи следното: „Материалите по предварителното производство не могат да се разгласяват без разрешение на прокурора“. Тоест забраната е за всички останали, които обикновено са запознати с част от материалите и на практика се съдържа в ал. 2 на същия текст, а на прокурорите е дадена възможност за преценка дали да

продължава на стр. 2

¹ Виж Информационен бюлетин на ПДИ, брой 11, м. ноември 2004 г.

През изтеклата година в Хасково се забелязва една положителна тенденция - все по-редки стават случаите на отказ за предоставяне на информация на всички нива. Трябваше да изминат 4 години от приемането на Закона за достъп до обществена информация, за да се усети реално приложението му. Освен това ръководителите на редица институции осъзнаха, че е важно и необходимо не само да имат длъжност "връзки с обществеността", но те да се заемат от журналисти. Такъв е случаят с Териториална данъчна дирекция, където за PR бе назначена журналистката от местното "Дарик радио" Божана Илиева. До нейното назначение длъжността съвместяваше данъчен специалист и дирекцията бе медийно "капсулирана". Сега промяната е осезателна.

Божана Илиева, PR на ТДД

Как журналист се чувства като PR на данъчна дирекция?

С една дума - комфортно. Започнах да навлизам в данъчната материя, която е по-специфична от журналистическата. В журналистиката е необходимо да имаш по-висока обща култура, а да бъдеш служител в една данъчна дирекция означава да познаваш детайлно данъчните закони, да бъдеш компетентен в отговорите на различни въпроси. Тук съм от месец септември м. г. В началото ми беше трудно да се адаптирам, защото в първите дни бившите колеги-журналисти буквално ме засипаха с въпроси за различни данъци, такси, срокове. Това беше нова материя за мен. Успях да навляза в тази нова сфера. Сега се чувствам

сигурна на това работно място. Успяваме да поддържаме добри контакти с всички медии.

Според теб, необходимо ли е тази длъжност да се заема от журналист?

Мисля, че е за предпочитане да е журналист. Идвайки от медия, той вече знае какви са изискванията на журналистите като: срокове и обем за получаване на една информация. Едно пресаташе дори може да прегугажда понякога въпросите на журналистите и откликва по най-адекватния и бърз начин. На много места в системата на Данъчна дирекция в страната тази длъжност се съвместява от данъчни експерти, които са едновременно говорители и началници на

продължава на стр. 3

продължава от стр. 1

предоставят информация при поискване. Като това положение е в унисон с приетото в Решение № 7/1996 г. на Конституционния съд тълкуване, според което правото на достъп до информация е принцип, а неговите ограничения са изключение от този принцип. Следователно във всеки конкретен случай прокурорът трябва да преценява, според вида на исканата информация, дали е налице ограничение за разпространението ѝ например по Закона за защита на личните данни или по Закона за защита на класифицираната информация, ако примерно се иска информация по следствено дело за атенат срещу Министерския съвет. То така се и случва в живота. Затова не е една и съща информацията, която прокуратурата предоставя по следствено дело

срещу з-н кмета на град София и по дело срещу гражданинът X от град У. Като това е напълно естествено - все пак доста по-голям обем лични данни на кмета не подлежат на защита и са публични, поради публичният характер на функцията му. Но да се твърди, че в НПК се съдържа някаква обща забрана за предоставяне на каквато и да е информация по следствени дела е най-малкото невярно.

Така че остава необяснимо защо в един случай законът (ЗСВ), когато трябва, не пречи на главния прокурор да нарушава прозрачността и правата на гражданите, а в друг - пак законът (НПК), когато не трябва, пречи на прокуратурата да работи прозрачно.

специализирани ганъчни отдели. Самите колеги признават, че им е трудно да съвместяват двете длъжности.

Има ли постъпили заявления за достъп до информация по ЗДОИ?

Не се налага. Въпросите от журналисти и граждани са устни и се стремим да им отговорим веднага или след кратка справка. В много от случаите осъществявам връзка между гражданина и съответния специалист, който е компетентен по поставения въпрос. Ето сега сме в ганъчна кампания - подаване на патентни, годишни декларации, декларациите по корпоративното подоходно облагане. Има хора, които скоро са открили фирми и не са наясно с образците на декларациите и проблемът се решава веднага.

Кой е най-странният въпрос, който си получила до сега?

Днес получих журналистически въпрос колко собственици на кучета са заплатили годишната такса за домашните си любимци. Оказа се, че това са направили 374 собственици на кучета само в общините Свиленград и Харманли. В останалите

95 общини на областта няма постъпили суми. Интересно запитване имах наскоро за това колко проститутки от областта се обявяват за такива и имат ли подадени декларации за упражняване на най-горната професия. В този случай има едно разминаване: хора, които се признават за компаньон или компаньонка, трябва да плащат годишен патентен данък, който е доста висок. Зависи от категорията на населеното място. За Хасково той е 5200 лв. на година. На практика се оказва, че за последните две години няма нито една подадена декларация за патент от страна на компаньонка. Те директно се обявяват за проститутки, за които все още няма закон. Така те не подлежат на облагане по патентния данък. Има и един груг парадокс - дори проститутките, упражнявайки свободна професия, макар и на улицата, са длъжни да издават фискален бон за тази вид услуга. Т.е. проститутките трябва да имат касов апарат в джоба си. Разбира се, това също не се случва. Въпроси от този род на някои може да звучат несериозно, но в същото време те са сериозен обществен барометър. Обявени в публичното пространство, често те предизвикват обществен дебат и провокират управляващите в създаването на нови необходими закони.

Милена Стоянова, младши юрист консулт в Дирекция „Правно нормативно обслужване и вътрешен контрол“ в Община Хасково:

„От 1 януари 2004 г. в Община Хасково е въведена компютризирана деловодна система, в която служителите от сектор "Административно обслужване" регистрират входящата, изходящата кореспонденция и движението на преписките между административните звена на общината, включително и постъпващите заявления по Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ). Кметът на общината е упълномощил началника на дирекция „Правно нормативно обслужване и вътрешен контрол“ да отговаря на всички заявления по ЗДОИ.

През 2004 г. в Община Хасково са постъпили 9 заявления за достъп до обществена информация, от които осем са писмени, а едно - устно. Две от заявленията са за запознаване с нормативни и ненормативни актове на Общината. В три от случаите запитванията са направени от общински съветник във връзка с изпълнението на функциите му. По едно заявление има за достъп до протокол от комисия по провеждане на процедура по

възлагане на обществена поръчка и до протокол от извършен подбор на служители от общинско предприятие по Кодекса на труда. Интерес представлява запитване от местен краевед, който желае да получи информация за агресивните данни на лица от с. Татареве, във връзка с подготвяне на краеведско изследване "Татаревските родове". Единствено в този случай служителите от общинска администрация са отказали достъп до информация, тъй като съгласно чл. 2, ал. 3 от ЗДОИ разпоредбите на закона не се отнасят за достъпа до лични данни.

От приемането на Закона през 2000 г. досега нямаме случаи на заведени съдебни дела от граждани или неправителствени организации по ЗДОИ.

От анализа на постъпилите в Община Хасково заявления по ЗДОИ през миналата година личи, че гражданите не са наясно с правата си по този закон. В тази връзка би трябвало неправителствените организации да положат повече усилия за подобряване на информираността на гражданите по отношение на техните права и прилагането на законите в страната.

Демокрацията няма какво да крие

Гергана Жулева, ПЦИ

Така мексиканският президент Висенте Фокс Куесада изрази политическата воля на своето правителство да продължи по пътя на по-голяма прозрачност и твърда политика за прилагането на Закона за достъп до информация в речта си на Третата международна конференция на комисарите по достъп до информация, която се състоя от 21 до 23 февруари, 2005 г. в Канкун, Мексико.

Първите две срещи на комисарите по достъп до информация в Берлин, Германия (2003) и Кейп Таун, Южна Африка (2004) са били скромни събития, на които те, помежду си, са обсъждали свои проблеми или случаи. В Канкун, това можеше да става само в разговорите в кулоарите. На конференцията в Мексико имаше около треста участника от 50 страни, направени бяха 130 презентации, бяха приети две декларации - на комисарите и на

беше различно. Там бяха представени всички участници в мрежите за свобода на информацията - комисари, международни правителствени организации, международни неправителствени организации, членове на световната мрежа на застъпниците за свобода на информацията, национални неправителствени организации, много медии и представители на академичните среди.

Политика и граждански натиск - така могат да се характеризират дните на конференцията в Канкун. Много политически речи и много доминиращи изказвания на представители на неправителствените организации.

В кулоарите се разгаря дискусия: комисарите нямат възможност да обсъждат своите проблеми на собствената си конференция, не е ли много агресивно участието на неправителствените организации? А другата теза, че комисарите

Трета международна конференция на комисарите по достъп до информация:
<http://www.icic-cancun.org>

Застъпниците за свобода на информацията от Източна Европа - представители на Чехия, Словакия, България и Румъния

неправителствените организации участници в конференцията. Организаторът - Федералният институт за достъп до обществена информация в Мексико, домакин на събитието, отчете пред участниците на конференцията дори похарчените средства за дните на проявата - 500 000 долара.

Макар академичните представители да твърдят, че движението за свобода на информацията още не е станало световно и не е толкова мощно като екологичните движения, в Канкун впечатлението

трябва да знаят за контекста, в който работят, трябва да знаят, че натискът към откритост и демокрация се засилва, също имаше горещи привърженици. А може би в това се състои разликата между зрелите демокрации и страните, които сега тръгват по пътя на демокрацията и прозрачността. В първите комисарите са гарантите на правото на достъп във вторите политиките и неправителствените организации са тези, които се борят за утвърждаването на тези ценности.

продължава на стр. 5

Заседанията на Общинския съвет и неговите комисии са публични Дарина Палова, ПДИ

Случаят:

Имат ли право комисиите към Общинския съвет и при кои случаи да обявяват, че заседанията им са закрити за граждани и журналисти? Често на желаещите да присъстват се казва, че темата на заседанието не е "от обществен интерес" и това обикновено се случва, когато се обсъждат сделки с общинска собственост. С такова питане към Програма Достъп до Информация (ПДИ) се обърнаха журналисти от Варна.

Коментарът:

Въпросите, свързани с прозрачността на институциите и възможността на гражданите да участват в публичното обсъждане на важни теми от обществения живот, са едни от често задаваните към екипа на ПДИ. Особено голям е интересът към дейността на органите на местното самоуправление и в частност към общинските съвети и това е разбираемо, тъй като практическият резултат от взетите решения, се отразява на първо място върху живеещите на територията на дадена община.

С промените в Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА) от 2003 г. бяха изрично обявени за публични, т.е. открити за свободен достъп, не само заседанията на общинския съвет, но и заседанията на техните комисии.¹ Съгласно разпоредбата на чл.28 от ЗМСМА гражданите могат да присъстват на заседанията на общинските съвети и на неговите комисии, като заемат специално определените за тях места. Единственият текст, който касае евентуалното ограничаване на публичността на тези заседания, е твърде общо формулиран и гласи

следното: „по изключение общинският съвет може да реши отделни заседания да са закрити.“ От цитирания текст не могат да се извлекат конкретни основания за провеждане на закрити заседания на общинските съветници и на отделните комисии, такива евентуално следва да се съдържат в правилника за дейността на всеки общински съвет, приет въз основа на чл.21, ал.3 от ЗМСМА.

В никакъв случай обаче допускането на гражданите до заседанията на общинския съвет и неговите комисии не би следвало да бъде обвързано от посоченото изискване, тъй като преценката за това дали темата на едно заседание е от обществен интерес, е твърде субективна. По този начин, на практика, често може да се заобикаля закона, който въвежда принцип на публичност и прозрачност в дейността на органите на местното самоуправление.

Посоченото основание за недопускане на граждани и журналисти „темата не е от обществен интерес“, е по-скоро относимо към текста на чл.28, ал.3 от ЗМСМА, според който гражданите могат да се изказват, да отправят питання, становища и предложения от компетентността на общинския съвет, кмета или общинската администрация, представляващи обществен интерес, и да получават отговори по ред, начин и в срок, определени в правилника на Общинския съвет. При тълкуване на тази разпоредба може да се стигне до извода, че ако темата на питането, предложението или становището не е от обществен интерес, гражданите няма да получат възможност да отправят въпросите си.

продължава от стр. 4

Прозрачността, достъпът до информация, отчетността, борбата с корупцията - това са наистина ценности, които могат да бъдат постигнати чрез борба и непрекъснато бдене, те не са веднъж завинаги дадени на нито едно общество - това беше патосът на повечето изказвания.

Дали Третата международна конференция на комисарите за достъп до информация носеше характера на страната-домакин - Мексико, това ще се оцени в сравнение с първите две конференции. За участниците остава впечатлението за ясно и силно послание, изразено от политиците на Мексико: „Демокрацията няма какво да крие“.

¹ Съгласно чл.21 от Закона за местното самоуправление и местната администрация всеки Общински съвет създава постоянни и временни комисии и избира техните членове. Временните комисии се създават по конкретен повод, за проучване на отделни въпроси, както и за провеждане на анкети. След изтичане на определения за дейността им срок, те преустановяват функциите си.

Критерии за финансирането на сдружения на потребителите няма

Александър Кашъмов, ПДИ

Колко време и усилия струва, за да научиш, че гържавата дава бюджетни пари на сдружения на потребителите без обективен критерий?

Именно на този въпрос ни отговаря следният любопитен случай, разиграл се в периода края на месец декември 2004г. - месец февруари 2005г.

Юрий Иванов, председател на Сдружение обществен барометър - гр. Сливен, се интересува кои са представителните сдружения на потребителите, финансирани от гържавния бюджет през 2004г., както и от това по какви критерии се определя кои сдружения на потребителите са представителни.

Заявлението за достъп до информация е изготвено с помощта на юристите на ПДИ и изпратено по пощата до Министерството на финансите (МФ) с обратна разписка на 20.12.2004г. На 6.01.2005г. от МФ изпращат по пощата до Юрий Иванов писмо изх. № У-ЗДОИ-24 от 4.01.2005г., съпроводено с Решение № 11/ 31.12.04г. за предоставяне на частичен достъп и заповед № ЗМР - 73/ 21.01.2004г. С друго писмо, с идентичен на горния номер, заявлението е изпратено по компетентност до Министерството на икономиката (МИ) за предоставяне на информация относно критериите за определяне на представителни сдружения на потребителите. На 11.01.2005г. Юрий Иванов лично е получил от Министерството на финансите справка кои са представителните сдружения на потребителите, финансирани от гържавния бюджет за 2004г. След това институциите замлъкват и, дето има една приказка - ни вест, ни кост.

На 08.02.05г., след проведени телефонни разговори с Дирекция „Връзки с обществеността и протокол“, Деловодство на МИ, Дирекция „Външноикономическа и търговска политика“ и Дирекция „Нормативно-правна“, се установява следното:

Преписката, изпратена от МФ, е получена от МИ и е регистрирана с № 04-19-7/ 05.01.05г. Разпределена е в Дирекция „Външноикономическа и търговска политика“. Оттам е изпратено писмо

с отговор по т.2 от препратеното от МФ заявление отново в МФ на 10.01.05г. От МФ преписката е върната обратно в МИ със становището, че МИ следва да изпрати отговора си лично на заявителя. Преписката е разпределена на юриконсулт Стоянова, връзка с която може би случайно не успяхме да осъществим. Оказа се, че тя пътува на 09.02.05г. в командировка и ще отсъства до края на седмицата. При повторно обаждане на 16.02.05г. се оказа, че г-жа Стоянова е „в отбраната“, научаваме и че по начало е госта заета и трудно може да се открие.

По усни сведения, получени по телефона на 8.02.2005г., се установява, че служител от Министерството на икономиката е бил написал становище по заявлението, както и това, кои са представителните сдружения на потребителите се определяло посредством тълкуване на закона от юристи (демек да разбираме, че критерии не са определени с юридически акт). Вътрешна практика на Министерството на икономиката обаче била за такива да се считат само сдружения, в чиито устав фигурира като цел защитата на потребителите.

Горната фактическа обстановка е сведена до знание на Юрий Иванов по телефона на същия ден - 8.02.2005г. И до днес обаче - 25.02.05г., той все още не е получил официалния отговор от МИ. А както е ясно, в администрацията на две министерства е кипял усилен труд, за да се установи и остане неразкрита истината, че критерии за финансиране на сдружения на потребителите няма, понеже не е определено с юридически акт кои сдружения на потребителите са представителни, съгласно чл.39, ал.1 от Закона за защита на потребителите и правилата за търговия.

Справката със законите за гържавния бюджет от последните години показва, че за периода 2001-2005г. сумата за тези сдружения постъпателно нараства от 50 до 56, 2 хил. лв. За 2000г. сумата е била 13, 33 хил. лв., т.е. оттогава до 2004г. тя е нараснала повече от четири пъти.

Антинаграде Big Brother за нарушаване на личната неприкосновеност ще бъдат връчени в края на месец март, съобщиха на пресконференция организаторите на програмата - Програма Достъп до Информация и Интернет Общество България. До края на месеца продължават да се приемат номинации за награде на адрес в интернет: <http://bg.bigbrotherawards.org>. Три са категориите, в които ще бъдат обявени победители: най-лоша държавна институция, най-лош държавен служител, най-агресивна частна компания. Първите награди Big Brothers бяха връчени през 2003 година. Тогава призьори бяха излъчени в шест категории.

В заседание на 7 февруари ВАС присъди на ПДИ направените разноски по делото срещу отказ на Министерския съвет да предостави отдавна отменен документ, който бе отказан незаконно на основание секретност преди три години.

На 9 февруари Състав на Софийския градски съд разпореди главният секретар на Министерството на околната среда и водите, Леончия Сеизова, и юристконсултът на министерството незабавно да изпратят писмено обяснение защо не са изпълнили задължителни указания на съда. Делото е образувано по жалба на сдружение „За земята“ срещу отказа на екоминистерството да даде протоколи от обществени обсъждания на крупни инфраструктурни проекти, финансирани по програма ИСПА на Европейския съюз.

На 14 февруари тричленен състав на ВАС гледа дело за достъп до стенограма на Министерския съвет от 2003г. по жалба на журналиста от радио „Нова Европа“, Васил Чобанов, който поиска да узнае позициите на отделните министри по приватизирането на дружества със стратегическо значение за България. Според правителството журналистът няма право на тази информация, защото тя била от подготвителен характер и с несамостоятелно значение. Съдът ще се произнесе в срок от един месец.

На 9 февруари, Министерският съвет внесе в Парламента проект за изменения в Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ). Това стана ген след като Министерски съвет официално заяви на Програма Достъп до Информация, че заради съгласуване по отделните министерства ще забави изпращането на копие на проекта. Въпреки сериозните публични критики, включително от ПДИ, правителството настоява да узакони унищожаването на секретни документи. Промените в ЗЗКИ бяха обсъждани във водещата Комисия по вътрешна сигурност и обществен ред. Най-разгорещен дебат предизвика предложението за допуск до класифицирана информация по право да имат само президентът, премиерът и председателят на парламента, въпреки че той е пръв между равни с колегите си в Народното събрание. Според предложението на Министерски съвет, останалите 239 народни представители трябва да кандидатстват за разрешение, за да получат достъп.

В САЩ класифицирани документи се унищожават с одобрение на Държавния архив. Това отговори на запитване на ПДИ авторитетната Американска организация National Security Archive. От този отговор става ясно, че предложението на българското правителство да се въведе унищожаване на секретни документи при неясни критерии, няма нищо общо със стандартите на НАТО.

Правителството увеличи с 20 човека състава на Държавната комисия по сигурността на информацията. 120 души вече ще работят в областта на защитата на класифицираната информация. От ДКСИ пък заявиха нуждата от създаването на национален антивирусен софтуер за защита на информацията, след приемането ни в НАТО и предстоящото присъединяване към ЕС.

На 23 февруари правителството отложи обсъждането на предложението за строежа на АЕЦ „Белене.“ Новоизбраният министър на енергетиката Мирослав Севлиевски поиска едноседмична отсрочка, за да се запознае с предложението, внесено от предшественика му Милко Ковачев. На 4 април 2005 година Върховният Административен съд ще преценява законосъобразността на вече взетото миналата година

продължава на стр. 8

такова решение. Според юристите на ПДИ е неопустимо взимането на ново решение преди приключването на съдебното дело.

14 хиляди досиета с лични данни да се унищожат от продуцентите на играта Big Brother - България. Това разпореди Комисията за защита на личните данни. Съгласно Закона за защита на личните данни, в момента, в който целта, за която са събрани данните, отпадне, информацията трябва да бъде унищожена - обясниха от Комисията.

Съдът в Мексико задължи Министерството на правосъдието да предостави обвинителния акт срещу бившия президент Луис Ечеверия. Това е първият случай, в който обвинение на толкова висш служител ще получи публичност. До скоро мексиканският закон даваше право на правителството да засекретява всички обвинения. Документите са достъпни в Интернет на адрес: <http://www.limac.org.mx>.

Пресненският Окръжен съд в Москва отхвърли жалбата на норвежката екологична организация „Белона“. Еколозите искаха от Руското министерство на отбраната да разсекрети информацията относно инциденти, възникнали на съветски ядрени подводници. Според член 7 от Закона за държавната тайна, информация, свързана с бедствени положения и катастрофи, които заплашват сигурността и здравето на гражданите, не следва да бъде класифицирана.

На 14 февруари, Европейският съюз прие нова Директива за достъп до екологична информация. Новото законодателство е съобразено с Орхуската конвенция от 1998 година и дава право на всяко физическо или юридическо лице, независимо от гражданството, националността или мястото на пребиваване да има достъп до информация.

400 000 долара струва изготвянето на справка по Закона за свобода на информацията в САЩ. Това е сумата, поискана на американската неправителствена организация People for the American Way, пожелала да разбере броя на арестуваните след 11 септември 2001г. имигранти. Искането на такава сума не е предвидено в Закона за свобода на

информацията и накърнява правото на обществото да разбере за тъмните сделки на правителството, смятат правозащитниците.

Застъпници за отворено управление внесоха проектозакон за задължително обучение на държавни служители по законите за прозрачност в Тексас. Според проекта, служителите ще посещават задължителни обучения на всеки две години.

„Малка победа на прозрачността“ отбелязаха застъпниците за отворено управление след като Европейската комисия публикува списък на работните групи от 2004 година. Списъкът, който досега бе тайна за всички, съдържа 1684 активни групи.

Липсва гаранция за защита на личните данни при достъпа и обмяната на информация между полицията, имигрантските служби и митницата в страните от Европейския съюз. „Институциите, налагащи закона, трябва да подлежат на външен контрол при работата с лични данни. В противен случай практиките на нарушения и злоупотреби ще се превърнат в норма,“ твърдят от StateWatch.

В офиса на ПДИ на 23.02.2005 г. Фани Давидова, Николай Мареков и Александър Кашъмов представиха застъпническата дейност на ПДИ, водещата ѝ роля в създаването на Международната мрежа на застъпниците за свобода на информацията (FOIANet) и правната помощ за разследващи журналисти пред представители на медиите от Босна и Херцеговина.

Още преди да влезе в сила на 1 януари 2005 година, Законът за свобода на информацията във Великобритания даде повод на мнозина да се съмняват в ефикасността от неговото прилагане. Манията за официална секретност известна като „Британската болест“, както и сведения от пресата за увеличен брой унищожени от правителството документи в навечерието на Закона дават основание за известна гоза скептицизъм.

В началото на месец февруари стана ясно, че финансовите тайни на кралското семейство ще бъдат разкрити по силата на новите закони за прозрачност. Министрите на Великобритания подготвят разширяването на приложното поле на Закона за свобода на информацията с включването на институции, които първоначално не са били задължени. Законодатели и граждани ще бъдат призвани да номинират организацията, която смятат, че трябва да разкрият тайните си. За мнозина кралското семейство би било първо в списъка. То търпи непрестанна критика за гангъчните облекчения, с които се ползва, както и за разточителността на живота, който води.

От правителството заявиха, че председателят на Камарата на лорговете, лорд Фалкълънд, ще

Повече от 4000 заявления за достъп до обществена информация са подадени за двата месеца, през които е в сила Законът за свобода на информацията във Великобритания. Въпреки че независимият комисар по информацията, Ричард Томас, твърди че работата на държавните институции е насочена към утвърждаване на новите правила за достъп до информация, журналисти и законодатели се опасяват, че правителството нарушава правото на обществото на информация като нарочно баби отговорите на конкретни запитвания. Последваха и политически скандали от неудобна информация, която излезе най-вече по силата на новия закон. Министрите от Кабинета отказват да публикуват информация от личните си дневници, за да не се повтори случаят с оставката на Питър Манделсън във връзка с необявен конфликт на интереси. Приложението на Закона доведе и до оставката на Държавния секретар Дейвид Блънкет, за когото се разбра, че е помогнал на бавачката на любовницата си да получи виза не по каналния ред.

публикува своето становище по въпроса в рамките на няколко месеца. Приватизирани компании за комунални услуги и фирми, работещи по обществени поръчки, ще бъдат задължени да осигуряват по-голяма прозрачност, така както градските съвети и кметствата. Съществува възможността Законът да бъде дотолкова разширен, че да обхване работата на местните финансови инспектори.

От началото на месец януари 2005 година, когато Законът за свобода на информацията влезе в сила, обществеността във Великобритания има правото да се запознае с огромен брой документи - съхранявани от правителството и на повече от 100 000 обществени институции, включително болници, училища, полиция, въоръжените сили.

Въпреки това няколко обществени организации остават извън полето на закона. Това са службите за сигурност, специалните сили и кралското семейство. Лейбъристът Алън Уилъмс призова в началото на месеца кралската фамилия да бъде задължена да предостави повече информация относно плащанията по Цивилната листа и приходите от кралските имоти, включително тези от Корнуол и Ланкастър. Неговата позиция е: „Несъмнено, ние бихме искали да имаме такъв достъп до тази информация, какъвто до всяко друго държавно учреждение.“

Неправителствената организация „Кампания за свобода на информацията“ също заяви, че ще поиска кралското семейство да попадне в задълженията от Закона субекти.

Кралските финанси станаха повод за дискусии, след като на инспектор по харченията на правителството бе отказан достъп до сметките по два кралски имота.

В същото време, парламентарният омбудсман, Ан Абрахам, осъди неуважението на решение по достъпа до информация, което задължава министрите да разкрият частните си финансови интереси. Миналия октомври Абрахам е изпратила заключителния си доклад до парламента, с който тя препоръчва министрите да разкрият подробности по съществуването на

продължава на стр. 10

потенциални конфликти между обществените си функции и частните си интереси от 1999 година насам.

Въпреки че препоръките на омбудсмана са задължителни, министрите все още не са дали отчет за финансовите си интереси. Това неподчинение е жалко според г-жа Абрахам. „Информацията трябва да бъде предоставена не само заради принципните изисквания за добро управление, но и за да се избегнат подозрения за непристойно поведение от страна на правителството,“ смята тя. Отхвърляйки всяко право на личен живот, омбудсманът пише в препоръката си: „Има значим обществен интерес към поведението на министрите и начина, по който те управляват своя бизнес. Този обществен интерес се увеличи през последните години, когато прозрачността в управлението се преследва като крайна цел.“ Затова г-жа Абрахам осъжда липсата на политическа воля за разкритието на нередности в Кабинета и смята премиера Тони

Блеър за основен виновник за липсата на кооперативност в стремежа за прозрачност.

Такива и още много подобни заявления за достъп до политически чувствителна информация разглежда Британското правителство. Морис Франкел, директор на Кампания за свобода на информацията се обърна към правителството с думите: „Този закон не е просто за материали, свързани с кандидатурите в училище. В него влиза и политически неудобна информация.“

И наистина, в предизборната нагнревар огромна част от подадените досега заявления по Закона за свобода на информацията са за документи, дискредитиращи Консервативната партия. В същото време, правителството отказва да предостави достъп до информация, свързана с настоящите министри.

Премиерът Тони Блеър, който също отказва да предостави информация по частните си интереси, описва Закона за свобода на информацията като едно от трайните постижения на това правителство. Може и да се окаже, че е прав.

Програма Достъп до Информация

София 1000,
бул. Васил Левски N 76, ет. 3, ап. 3
тел/факс. (+ 359 2) 988 5062, 986 7709, 981 9791
E-mail: office@aip-bg.org
www.aip-bg.org

Редакционен екип: Александър Кашъмов,
Дарина Палова, Диана Банчева, Гергана
Жулева, Катерина Коцева, Кирил Терзийски,
Николай Маревков, Фани Давидова
Редактор: Антон Ангонов
Оформление: Николай Маревков

Този бюлетин се издава в рамките на проект „Прилагане на Закона за свобода на информацията“ с финансовата подкрепа на Програмата за социална трансформация в Централна и Източна Европа (МАТРА) на Министерството на външните работи на Холандия.

©Програма Достъп до Информация

Материалите в това издание са обект на авторско право.

При цитиране позоваването на източника е задължително.

Изразените в бюлетина мнения и възгледи не ангажират и не отразяват тези на Министерството на външните работи на Кралство Холандия